

Føroysk gransking á altjóða stigi

Granskarasetrið iNOVA er nú við at vera komið upp á tað stigið, sum felagið setti sær fyri, tá tað fór til verka fyri hálvumøðrum ári síðani. 13 av teimum 16 vistarplássunum eru nú útleigaði, og granskarasetrið hevur fingið nýggja framkomna útgerð, sum er við at verða tikin í brúk.

Privatar fyrirkur og almennir stovnar halda til lið um lið í granskarasetrinum iNOVA, sum nú hevur háltannað ár á baki. Granskarar og onnur serkøn fólk eru við at finna stevið og síggja samstarvsmøguleikar tvørtur um stovns- og yrkismørk í teimum ljósu og rúmligu hølunum við nýmótans starvsstovum og framkomnum granskingartólum.

Tað mest útbygda samstarvið er millum granskarar á Fiskaaling og Náttúruvísindadeildini á Fróðskaparsetrinum, sum longu framm- anundan høvdu eitt gott samstarv. Men nú eru eisini privatar fyrirkur sum Amplexa Genetics og Landsjúkrahúsið farin at arbeiða saman

um at gera framkomnar ílegu- royndir á iNOVA.

Í tí vælútgjörda starvsstovukøkinum fáast kokkarnir Leif Sørensen og Gutti Winther við at menna nýggj hugskot og rættir við føroyskum rávørum.

Eitt av teimum fyrstu ítøkiligu úrslitunum av granskingini á iNOVA er ein nýggjur kanningarháttur, sum ger tað møgulegt at staðfesta, um laksayngul er silja- ella rognafiskur.

– Higartil hevur tað ikki verið møgulegt at skilja siljafisk frá rognafiski, fyrr enn fiskurin er vaksin. Men nú hava granskarar hjá Fiskaaling á iNOVA ment ein kanningarhátt, sum ger tað møgulegt at stað-

Janus Vang, stjóri á iNOVA

áðrenn hann verður vaksin, sigur Janus Vang, sum er stjóri á iNOVA.

Ein onnur ítøkilig verkætlan, ið kann fáa stóran týðning fyri føroyska samfelagið, er kortlegging av ílegunum hjá norðhavssildini, sum Amplexa Genetics hevur ætlanir um at fara undir á iNOVA.

– Nú kunnu vit útvega okkum vitan um sildastovnin í Føroyum, sum kann geva okkum fyrimunir, tá vit skulu samráðast um kvotur, sigur Janus Vang.

Vitanartung arbeiðspláss

Janus Vang hevur stórar visjónir fyri Inova.

– Vit síggja longu nú, at vit eru við at skapa eitt heilt serligt granskingarumhvørvi, har granskarar frá ymiskum stovnum og onnur køn fólk arbeiða saman undir sama taki. Hetta umhvørvið skulu vit menna og útbýggja, soleiðis at iNOVA eisini verður eitt vindeygja úteftir, ið visir, hvat Føroyar duga, sigur hann.

Janus Vang ætlar at royna at fáa figging til eitt post.doc. starv á iNOVA fyri granskarar, sum júst hava tikið teirra ph.d. Ætlanin er, at

útlenskir ella føroyskir granskarar í øðrum londum kunnu koma í læru sum granskarar á rannsóknarstovuni hjá iNOVA í tvey ár, har teir kunnu fáa vegleiðing frá teimum føstu granskarunum til egnar verkætlanir.

– Útlenskir granskarar kunnu geva okkum nýggja vitan, og vónandi fer onkur útlenskur ella føroyskur granskari, sum nú virkar uttanlands, eisini at fáa hug at verða verandi í Føroyum, eftir at hava verið her í tvey ár, sigur hann.

Janus Vang væntar, at iNOVA fer at fáa stóran týðning fyri føroyska samfelagið.

– Nú hava vit bæði tað heilt serliga tilfeingið, ið vit eiga í Føroyum, og vit hava rannsóknarstovur og útgerð til gransking á altjóða støði. Tað gevur okkum móguleika fyri at samstarva við nakrar av teimum bestu granskarabólkunum í verðini, og vit fáa vitanargrunndaði arbeiðspláss í Føroyum, soleiðis at vit kunnu fáa føroyingar við høgum útbúgvingum heimaftur, sigur Janus Vang.

iNOVA

Granskarasetrið iNOVA varð tikið í nýtslu í juni 2013. Í Granskarasetrinum hava privatar og almennar fyrirkur atgongd til nýmótans starvsstovur, framkomin tól og skrivstovur.

Granskarasetrið iNOVA er úrslitið av einum samstarvi millum privatar og almennar fyrirkur, hvørs endamál var at styrkja vísindaliga undirstøðukervið í Føroyum.

Í iNOVA er eitt serstakt vísindaligt umhvørvi, av tí at privatar og al-

mennar fyrirkur granska undir sama taki. Hendan samansetingin gevur betri atgongd til framkomin tól og samstarv millum granskararnar.

Granskarasetrið heldur til í ný- umvældum hølum hjá Vinnufra á Hoyvíksvegi. 550 m² eru innrættaðir til starvsstovur við nýggjum starvsstovuborðum, stinkskápum og øðrum vanligum starvsstovutólum.

Umframt egin tól, hava vistararnir í iNOVA eisini atgongd til framkomin tól, sum Vinnufra eiga, t.d. RT-PCR.

Ein partur av Granskarasetrinum er innrættaður til ein nýmótans starvsstovukøk, sum er ætlaður at virka fyri gransking og menning av føroyskum matvørum. Køkurin er sniðgivin til at vera ein partur av Nýggju Norðurlensku Matrørsluni. Av tí sama er hann útgjörður við neyvleika køksútgerð, sum kokkar og onnur serkøn fólk kunnu brúka til at menna nýggj hugskot og rættir, har føroysk rávøra er nýtt.

Granskarasetrið hevur 16 skrivstovupláss, eitt fundarhøli og eina stóra høll, sum kann brúkast til skeiðvirksemi, filmsframvising og onnur tiltøk.

P/F Fiskaaling

Fiskaaling er eitt alment partafelag undir Vinnuáráðnum, sum fevnir um virkisøkini gransking og rogn- og yngulframleiðslu.

Fiskaaling hevur framleitt rogn og yngul til alivinnuna síðan 1978, og í dag kann felagið bjóða kundum sínum eina dygdarvøru, sum er skradaraseymað til føroysku alivinnuna.

Á Fiskaaling starvast 36 fólk, harav 15 granskarar. Granskingin á Fiskaaling hevur til endamáls at økja vitanargrundarlagið til framhaldandi at menna aling í Føroyum. Arbeitt verður við granskingar- og menningar-

verkætlanum í tøttum samstarvi við alarar, fódurframleiðarar og aðrar granskingarstovnar.

Granskingin er skipað í trý starvsøki:

- Tøkni og umhvørvi
- Framleiðslumenning
- Biotøkni

Innan hesi granskingarøki kunnu nevast verkætlanir, sum fevna um niðurbjerging av laksalús, tilsetingarevni í alifóðri, góðsku á alifiski og fódri, ílegugransking, heilsuáðgáðar av fiski, umhvørvi, aling á harðbálum økjum og streym- og alduviðurskipti.

FAKTA

Stjóri: Kristian Petersen
Adressa: við Áir, 430
Hvalvík
Telefon/fax: +298 474 747/474 748
Teldupostur: fiskaaling@fiskaaling.fo
Heimasíða: www.fiskaaling.fo
Høvuðsgranskingarøki: Gransking innan havbúnað
Granskarar/ársverk: 14

Jarðfeingi

Jarðfeingi granskar og fyrisitur landsins jarðfeingi. Hetta fevnir um jarðvísindi á landi og sjógv í Føroyum, herundir leiting eftir kolvetni og menning av nýtslu av varandi orkukeldum.

Endamálið hjá Jarðfeingi er at granska, so vit fáa til vega kunneika um

jarðvísindi í føroyska økinum á landi, í luftini, á havbotninum og í undirgrundini. Vitanin er neyðug í fyrisiting og í sambandi við ráðgeving og kunning um, hvussu Føroyar skilgott gagnnýta og varðveita hesi náttúruvirði. Ofta er talan um stór øki ella ávísar serfrøði,

og slíkt arbeiði krevur vítt netverk við samstarvslagar úr nógvum ymsum londum.

Jarðfeingi fyrisitur lóggávuna innan leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum. Hetta merkir, at stovnurin ráðgevur landsstýrsmanninum og almennum stovnum um kolvetni. Jarðfeingi fyrisitur elveitingarlógina og veitir ráðgeving í orkuspurningum.

Jarðfeingi er tjóðsavn innan jarðvísindi. Hetta hevur við sær, at steinar, grót og kjarnar frá m.a. oljuleiting byggja upp søvnini á Jarðfeingi. Hetta rúgvismikla tilfar er karmur um jarðvísindaligar framsýningar og undirvísing, sum stovnurin skipar fyri á hvørjum ári. Jarðfeingi hevur jarðvísindaligar framsýningar saman við Søvnnum Landsins og luttekur við jarðvísindaligum átøkum á eitt nú savnsfagnaði, vísindavøku og mentanarnátt.

FAKTA

GRANSKARASETRÍÐ iNOVA

INOVA
Stjóri: Janus Vang
Adressa: Hoyvíksvegur 51
Telefon: +298 733000
Teldupostur: inova@inova.fo
Heimasíða: www.inova.fo

FAKTA

JARÐFEINGI
FAROESE EARTH AND ENERGY DIRECTORATE

Jarðfeingi
Stjóri: Petur Joensen
Adressa: Brekkutún 1, 100 Tórshavn
Telefon/telefax: +298 357 000 / 357 001
Teldupostur: jarðfeingi@jarðfeingi.fo
Heimasíða: www.jarðfeingi.fo
Høvuðsgranskingarøki: jarðvísindi, herundir m.a. jarðfrøði, jarðalísfrøði, náttúruleiðslufrøði, jarðvandar, varandi orka.
Vísindastørv (ársverk): 15